

VAN KOERSEN EN COUREURS

**ROBERT
JANSSENS**

**VAN KOERSEN
EN COUREURS**

*Kroniek van een leven
in het wielrennen*

 | LANNOO

www.lannoo.com

Registreer u op onze website en we sturen u regelmatig een nieuwsbrief met informatie over nieuwe boeken en met interessante, exclusieve aanbiedingen.

Tekst: Robert Janssens

Coverontwerp: Studio Lannoo

Coverbeeld: Het Nieuwsblad/Gazet van Antwerpen

Stramien: Studio Lannoo

Zetwerk: Banananas

Fotoverantwoording:

- p. 6: Robert Janssens en Tourbaas Félix Lévitán in de directiewagen tijdens de Ronde van Frankrijk (*foto uit collectie auteur*).
- p. 18: Cyrille (Cyriel) Van Hauwaert, de opperlandrien die zijn volk leerde koersen (*collectie Johnny Vansevenant*).
- p. 162: Gino Bartali (links) en Fausto Coppi (rechts) op de Galibier tijdens de Tour van 1952 (*Belga*).
- p. 250: Twee Rikken, twee toppers, twee bitse rivalen: Rik Van Looy (links) en Rik Van Steenberghe (rechts) (*collectie Hugo De Meyer*).
- p. 314: De kampioen der kampioenen, Eddy Merckx, na Gent-Wevelgem in 1973 (*collectie Maurice Terryn*).
- p. 370: Roger De Vlaeminck, *monsieur Paris-Roubaix*, in 1972, bij zijn eerste van vier triomfen in die koers (*collectie Mark Van Hamme*).
- p. 432: Bernard Hinault in de stromende regen van de Tour van 1979, met Joop Zoetemelk en Michel Pollentier achter zich aan (*Belga*).
- p. 470: Roger De Vlaeminck (links) en de onfortuinlijke Jean-Pierre 'Jempi' Monseré (rechts): het vrolijkste wielerveduo uit de geschiedenis (*collectie Mark Van Hamme*).
- p. 554: Fred De Bruyne met micro naast Eric Leman: geslaagd als coureur, betwist als tv-reporter (*collectie Maurice Terryn*).
- p. 588: Patrick Sercu, de 'keizer der zesdaagsen' in een koningskoppel met Eddy Merckx (*collectie Johnny Vansevenant*).
- p. 642: Twee coureurs voor de koersen van de toekomst: Remco Evenepoel troeft Tourwinnaar Egan Bernal af in het criterium van Aalst in 2019 (*Belga*).

Als u opmerkingen of vragen heeft, dan kunt u contact nemen met onze redactie: redactielifestyle@lannoo.com

© Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2019

D/2019/45/615 – NUR 480, 489

ISBN: 978 94 014 6542 7

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Met dank aan Guido Elias, hij weet wel waarom.

PROLOOG

VAN TACHTIGERS EN TITELS

25 JUNI 2017.

Ik vier mijn 78ste verjaardag. Mijn kleindochters zijn daar geestdriftig over, tot er eentje de opmerking maakt dat ik dan over twee jaar tachtig jaar zal zijn. Dat lijkt hen verschrikkelijk. Ikzelf ga erbij rekenen. In 2020 zal ik zestig jaar met wielersport bezig zijn, eerst als journalist, later als betrokken gepensioneerde. Rond die tijd bestaat de koers in de moderne vorm ongeveer 120 jaar. Ik maakte er dus de helft van mee en over dat andere gedeelte stak ik enorm veel op door erover te lezen en door er lange gesprekken met oude rakkers over te voeren. Ik heb dus genoeg stof in huis om een echte wielergeschiedenis te schrijven. En denk er onmiddellijk bij: het moet ook persoonlijk, anekdotisch en eigenzinnig worden. Het moet in elk geval, lieve kleindochters, mijn cadeau voor mijn tachtigste verjaardag zijn.

Nog op 25 juni 2017 krijg ik een prachtig geschenk: een boek over de schetsen van mijn lievelingsschilder Vincent Van Gogh. De tekeningen die 126 jaar later werden teruggevonden, zijn schitterend afgedrukt; de bijgaande tekst door echte specialisten is interessant, maar redelijk saai om lezen. Het een ligt natuurlijk ver af van het ander, maar ik bevestig tegenover mezelf dat een wielergeschiedenis leuker moet ogen, dus niet alleen netjes chronologisch geordende feiten moet bevatten, maar ook leuke voorvalletjes, ongekende anekdotes. Uit een boek mag je leren, dat zeker, maar het moet ook plezierig zijn om te lezen. Ik begin er dan maar aan.

Ik zit enkele dagen later ongeveer bedolven onder boeken en krantenknipsels. Het eerste hoofdstuk blijkt al een moeilijk knutselwerk te worden. Ik heb mezelf misschien overschat met die overtuiging dat ik er veel van weet. Op elke bladzijde die

ik raadpleeg, vind ik wel iets nieuws. Dat is goed natuurlijk, alleen moet ik, zoals in de spurt, op mijn lijn blijven. Met schrappen en herschrijven probeer ik er toch geen chronologisch lijstje van te maken. Het is moeilijker dan ik dacht. Op de weg van de knipselmappen naar de laptop creëert zich verwarring. Hoe giet ik alles in een coherent verhaal?

Ik puzzel verder al de gegevens voor een tweede hoofdstuk in elkaar. Op dat moment komt de Israëliische eerste minister Benyamin Netanyahu op bezoek in Parijs om er samen met president Emmanuel Macron de Duitse razzia van 1942 op de joden te herdenken. De Franse politie dreef er 13.000 samen in de wielersbaan Vel d'Hiv om die onmiddellijk en op een onmenselijke manier te deporteren. Ik vind bevestiging van wat ik al sinds lang wist: tijdens de oorlog was Jacques Goddet, een van de iconische leiders van de Ronde van Frankrijk, directeur van die sporttempel. Moet ik dat in zijn verhaal, waarin ook sprake zal zijn van een vrij onschuldige vorm van collaboratie, vermelden? Nee dus, want ik heb niets, maar dan ook niets gevonden dat er op wijst dat Goddet ook maar één woordje te zeggen had in wat er in 'zijn' Vel d'Hiv in die nacht van 16 op 17 juli 1942 gebeurde. De politie nam, gesteund door de Gestapo, dat gebouw op een brutale wijze in, zonder tegenspraak te dulden. Ook niet van de baas.

Heel mijn lang leven heb ik moeite gehad om, boven een artikel – en dat zijn er heel wat geweest – een geschikte titel te plaatsen. Daarop worden journalisten ook beoordeeld of zelfs scheef bekeken, wat met de jaren meer en meer gebeurde. Dat was vooral het geval toen het gebruik ingang vond dat niet de reporter, maar wel de man die de teksten op de redactie behandelde of mishandelde zich daarmee moest bezighouden. Die dekte met zijn 'vondsten' niet altijd de lading van de reportage. Je kreeg er vaak de kriebels van. Mij overkwam nog een ander incident. Sportredacteuren werden op de kranten niet altijd hoog ingeschat door de andere journalisten die zich op een veel hoger professioneel en maatschappelijk niveau waanden. Ik had op een gegeven ogenblik de voorstelling van Gent-Wevelgem te maken, toen vooral spek naar de bek van die stoere bincken, die als sprinters door het wielerven snellen. Ik bedacht dat 'De beren los' als artikeltitel zou passen, gepikt van een van de boeken van de grote schrijver John Irving. In de gangen van de krant kwam ik een nieuwsreporter tegen die zich bijzonder verbaasd afvroeg of ik zowaar boeken las! Ik krijg er nog zure oprispingen van. Maar de vraag die ik me nu al weken stel is: welke titel zou ik dit boek meegeven? Het eerste boek dat ik uitgaf in 1985, heette *Vreugde en verdriet in de Tour*. Ik denk eraan alleen *Tour* opzichtig te schrappen met een rood kruis en er *Koers* voor in de plaats te zetten. Maar kom, dat is voor later.

Al van bij het begin, kwelt mij de vraag of ik er de piste ook moet bijnemen. Het antwoord ligt in feite al weken voor de hand: natuurlijk. Is het baanrennen niet de basis geweest van de koers, van die boeiende historie waarover ik mij nu buig? Ik besluit het te doen, liefst in een volwaardig hoofdstuk, vol verhalen over topcoureurs, wereldkampioenschappen, records en zesdaagsen. Het boek wordt in mijn verbeelding almaar dikker en moet dat ook wezen.

Nog een probleem: zal ik niet te veel aandacht aan de Ronde van Frankrijk besteden? Maar ja, die Tour is wel o zo belangrijk in de wielergeschiedenis, in feite van bij de aanvang al. Als goede vriend van eerst wijlen Félix Lévitán en later van opvolger Jean-Marie Leblanc, gewezen Tourdirecteurs, en als voorzitter van de Internationale Vereniging van Wielersjournalisten (de *Association Internationale des Journalistes du Cyclisme* of AIJC), kreeg ik een ruime kijk achter de schermen van de Tourorganisatie. Ik stelde vast hoe groots die onderneming wel geworden is. Maar toch. Zelfs vijfvoudig laureaat Eddy Merckx legde er, na het vierde succes van Chris Froome, de nadruk op:

“Hij rijdt zo goed als alleen de Ronde van Frankrijk. Ja, als hij dat voldoende vindt, dan moeten ze alleen maar die wedstrijd organiseren. Er is echter zoveel meer: de Ronde van Italië, Milaan-Sanremo, Parijs-Roubaix hebben toch ook een bijna even grote waarde.”

DE ALLERGROOTSTEN VAN DE KOERS

JULI 2017

Ik constateer dat in de kranten die de Tour nu ruim behandelen, almaar meer geschreven wordt over de geschiedenis van die wedstrijd en over de wielersport in het algemeen. Dat is ooit anders geweest. Ik herinner mij dat in de jaren 1980 De Persgroep met de krant *Het Laatste Nieuws* verhuisde van Brussel-Centrum naar Kobbegem bij Asse. Dat bedrijf beschikte toen over een indrukwekkend sportarchief met een schat aan historische informatie over onder andere koers en coureurs. Er werd uiteraard onderzocht hoe en waar die gigantische berg papier en

foto's konden opgeslagen worden. De jonge directieleden waren van oordeel dat de hele boel best kon worden verbrand. Dat is gelukkig niet gebeurd: de legende en de traditie hebben nog steeds bestaansrecht. Dat stimuleert mij om ijverig verder te gaan met dit boek.

13 juli 2017. Vijftig jaar geleden stierf Tom Simpson tijdens de dertiende rit van de Tour op de flanken van de Mont Ventoux. Zijn dochters Jane en Joanna zorgden ervoor dat er een groots opgezette herdenking kwam. Ik verheug mij er intussen op in dit boek nogmaals de stelling te weerleggen dat de Brit stierf uitsluitend en alleen door overmatig gebruik van amfetamines. Dat doe ik met officiële getuigenissen.

Intussen heb ik nog een andere titel bedacht: *Van koersen en coureurs*. Misschien kunnen bepaalde heren dan weer vragen of ik boeken lees. Ik verwijs immers naar het toneelstuk *Van Muizen en Mensen* van de legendarische Amerikaanse auteur John Steinbeck.

AUGUSTUS 2017

Boeken schrijven is een kwestie van lijstjes maken, ideeën noteren, structuren zoeken. Ik ben nu twee maanden bezig en ik weet echt niet hoe ik die hele puzzel, die ik voor mezelf ontworpen heb, uiteindelijk ga leggen. Ik droom ervan, van nacht nog, over Georges Ronsse, die grote wereldkampioen van voor de oorlog, die ik aan het begin van de jaren 1960 regelmatig in het Sportpaleis van Antwerpen ontmoette. Zoals ook Karel Kaers, Paul Depaepe, Achiel Bruneel, Dolf Verschueren en als er geen zesdaagsen waren, onder anderen ook Rik Van Steenberghe, Miel Severeyns en Peter Post. Wat een wielercultuurbad was dat niet. Ik zal steekkaarten moeten kopen en van elke coureur noteren wat ik waar geschreven heb.

SEPTEMBER 2017

Alberto Contador heeft er met een grootse apotheose op 10 september voor gezorgd dat hij in een van mijn hoofdstukken over heuse kampioenen kan raken. Hij won met brio de slotrit in de Vuelta, op de onmogelijk te beklimmen Angliru. Chris Froome zet een stapje hoger met zijn dubbel Tour-Vuelta. Alleen de Fransen Jacques Anquetil (1963) en Bernard Hinault (1978) deden hem die dubbel in hetzelfde jaar voor, met die nuance dat in hun tijd de Vuelta vóór de Tour, van eind april tot half mei dus, viel. Het zal echter altijd moeilijk blijven Froome een bepaalde plaats in het rijtje der groten toe te kennen: hij zit met zijn zuinige aanpak en met al het geld waarmee zijn ploeg wordt uitgebouwd, nogal ver van wat zijn voorgangers waren en deden.

Op 24 september wordt Peter Sagan in het mooie Noorse Bergen voor de derde keer op rij wereldkampioen op de weg. Uniek. Ik denk na over een hoofdstuk dat 'Rock-'n-roll' zal heten en waarin ik renners wil onderbrengen die niet altijd binnen de almaar strakker geworden lijntjes kleuren. Ik vraag mij af of Peter Sagan daarbij hoort: met zijn soms lange haren en baard, dan weer zijn kort gesneden kopje; zijn manier om op één wiel triomferend over de meet te rijden; zijn kwajongensstreken, met als hoogte- of dieptepunt het knijpen in de billen van het bloemenmeisje op het podium van de Ronde van Vlaanderen; met zijn boeksignering in volle beklimming van een Tourcol. Maar dat is nu net de moeilijkheid bij het schrijven van dit boek. Waar moet je dergelijke mensen onderbrengen?

OKTOBER 2017

Het is vandaag, 12 oktober, acht jaar geleden dat Frank Vandenbroucke overleed. En ik schrijf net op die dag over hem, in het hoofdstuk 'Rock-'n-roll'.

NOVEMBER 2017

Ik begin aan het verhaal over de rivaliteit tussen Jacques Anquetil en Raymond Poulidor en ik stel vast hoeveel negatiefs ik weet over de eerst geciteerde: niet van horen waaien, wel vernomen uit zijn eigen mond en van mensen uit zijn directe omgeving. Over zijn dopingperikelen; zijn, laat ons eerlijk zijn, soms liederlijke leven. En toch blijft hij voor mij een van de mooiste kampioenen die ik ontmoette: niet alleen een uitzonderlijke atleet, maar ook een heel bijzonder mens. Hoe zal ik dat dan weer in balans brengen?

DECEMBER 2017

Zopas werden door de Belgische post de laatste telegrammen uit de geschiedenis verstuurd. En zeggen dat journalisten daarmee ook vroeger communiceerden met hun krant. In 1964 zond ik er nog eentje naar de *'Volksgazet'* om te melden dat Rik Van Looy, ondanks zware verwondingen, opgelopen bij een val in een bepaalde Tourrit, alsnog zou starten. Op de telefoonverbinding met Antwerpen was het toen te lang wachten.

Ik hoor op de radio dat de Brit Chris Froome zich voor de UCI moet verantwoorden voor onheus gebruik van een bepaald geneesmiddel, dat slechts in een bepaalde mate toegelaten is. Ik worstel opnieuw met de vraag waar ik hem in dit boek moet plaatsen. Bij de grote kampioenen? Ik twijfel gezien zijn mager palmares inzake ééndagswedstrijden en wereldkampioenschappen. Of nu zelfs bij de dopingzondaars?

Eenzelfde vraag stelt zich bij zijn land- en gewezen ploeggenoot Bradley Wiggins, die ook niet onbesproken is gebleven en die mij verder de keuze laat tussen weg- en pistekampioen, met alle medailles die hij op dat terrein veroverde. Misschien moet ik voor hem een extra hoofdstuk schrijven, eentje over allroundsporters. Wiggins doet nu heftige pogingen om te kunnen deelnemen aan de Olympische Spelen in... het roeien.

JANUARI 2018

Na Lance Armstrong wordt nu ook die andere grote kampioen-met-dopingverleden, Jan Ullrich, uitgenodigd in Vlaanderen. De uitnodiging komt er van Rudy Pevenage, de coach die hem naar de verboden behandelingen begeleidde. Het gaat er dit keer niet om te figureren in een topwedstrijd, zoals bij Armstrong en de Ronde van Vlaanderen, maar om een liefdadigheidsrit. Raakt België milder gestemd tegenover de mannen die aan het spul zaten? Ik wil het onderzoeken en er dan over schrijven, verder in dit werk. Maar ik bedenk nu dit al: is het niet merkwaardig dat het katholieke Vlaanderen de hand reikt aan twee zondaars uit min of meer protestantsgezinde naties, waar de begrippen 'biecht' en 'vergiftig' minder aanwezig zijn? Tegelijkertijd loopt het bericht binnen dat ex-renners gevraagd worden om in 2018 een ritje te rijden in Cesenatico, geboorteplaats van Marco Pantani, die dan net twintig jaar geleden de dubbel Giro-Tour realiseerde. Onder hen: Jan Ullrich, Mario Cipollini, Ivan Basso en Pavel Tonkov, mannen die ook niet onbesproken uit hun loopbaan stapten. Ook Lance Armstrong en Alberto Contador staan nog op het verlanglijstje van Alessandro Vanotti, gewezen coureur en organisator van het evenement. Ook het katholieke Italië reikt dus de hand naar de zondaars, en vooral dan aan Marco Pantani.

FEBRUARI 2018

Ik kijk, in tegenstelling tot vroeger, wel naar de overlijdensberichten in de krant. Ik ga na of de mensen die sterven nog ouder zijn dan ik. Ik vind nu dat ene Walter Boucquet ons verlaten heeft 'na een lange en moedige strijd'. Ik denk dat het gaat om die ex-renner uit het West-Vlaamse Ingelmunster. Ik zoek op de sportbladzijden en vind niets over hem terug. Nochtans was Boucquet een meer dan degelijk renner, die in zijn topjaar 1964 onder meer een ritzege pakte in de Giro en vooral de Grote Landenprijs won, het officieuze wereldkampioenschap tijdrijden. Maar er verschijnt dus niets, behalve het betaalde overlijdensbericht in mijn krant. Ik vraag mij af wat er van de wielergeschiedenis zal overblijven als zelfs zulke waardevolle coureurs in alle stilte heengaan. Pas op: nieuw is dat fenomeen niet. Ik weet nog dat ik me in 1992 bijzonder boos maakte omdat het overlijden van de Ne-

derlander Gerrit Schulte amper een paar ver weggestoken lijntjes in de krant kreeg. Ik ondervroeg de nog jonge avondredacteur over die blunder en hij verklaarde doodleuk dat hij die man niet kende, terwijl hij nota bene op een sportredactie werkt. Nochtans is Schulte een groot renner geweest, niet alleen op de piste, ook op de weg, getuige daarvan zijn ritoverwinning in de Tour van 1938 en zijn derde plaats in het wegwereldkampioenschap van 1956. Hij werd ook vier keer Nederlands kampioen op de weg.

Soms maakt het mij weemoedig dat blijkbaar alleen de onwaarschijnlijke verhalen van het wielrennen nog overleven en de koers uit het verleden folklore wordt, waarbij men zich alleen nog maar de zonderlinge figuren herinnert. Peter Sagan zal dus nog lang doorleven, maar waarschijnlijk niet in de herinneringen aan zijn schitterende prestaties, wel aan de gekke stoten die hij af en toe uithaalt.

Maar gelukkig is er nog Eddy Merckx, voor eeuwig en altijd. En voel ik mij gestrekt in de overtuiging dat ik dit boek móét schrijven.

MAART 2018

Maanden geleden nodigde Wouter Vandenhaute Lance Armstrong uit om in de aanloop naar de Ronde van Vlaanderen een spreekbeurt te komen geven in Gent. Het ontketent nu een ruim internationaal protest. Maar op 14 maart inviteert het Nationaal Toneel Gent gewezen IS-strijders om als figuranten op te treden in een voorstelling over het Lam Gods. Zou dat kunnen? Natuurlijk niet. De politiek is verontwaardigd, het NTG verontschuldigt zich, maar de strijders zijn nog altijd welkom, terwijl de kritiek op Vandenhaute nog niet helemaal geluwd is. Twee weken later meldt Armstrong dat hij niet naar de Ronde kan komen om familiale redenen. Dat vertalen bepaalde media naar 'een persoonlijk drama' en zo krijgt het bericht alweer wat sensatie mee. Van die sensatiedrang probeer ik weg te blijven.

APRIL 2018

In een Frans ziekenhuis sterft de jonge beroepsrenner Michael Goolaerts op 23-jarige leeftijd. Hij was een dag eerder ten val gekomen in Parijs-Roubaix, als gevolg van hartfalen. Op 17 april vindt de vader van amateur-wielrenner Jeroen Goeleven zijn zoon van 25 jaar dood in zijn kamer. Hij had zich blijkbaar net klaargemaakt om te gaan trainen. Is wielrennen niet alleen een gevaarlijke, maar ook een levensbedreigende sport? Een moeilijk onderwerp dat niettemin aan bod moet komen in mijn boek.

MEI 2018

De Giro start, zowaar in Jeruzalem. Enkele dagen voor de proloog krijgt wijlen Gino Bartali het ereburgerschap van die stad. Gino, bij leven de modelkatholiek. Intussen wordt ook de aanwezigheid van dopingzondaar Lance Armstrong in de nabijheid van de koers gemeld. Wat een verzoeningsfeer! En dat schrijf ik zonder een greintje cynisme neer.

Na flauwe eerste bergetappes met wel tijdsverlies tot gevolg, pakt Chris Froome nog eens groots uit op de mythische Zoncolan, eindpunt van de veertiende Giro-rit. Maar een dag later en nog in de Dolomieten komt hij opnieuw in moeilijkheden. Wat is er gaande met die man? 20 mei was in elk geval geen prettige verjaardag voor de Brit. Froome werd al 33 en naast de zorgen om de salbutamolaffaire ligt daar misschien een de verklaring voor zijn zwart-witgedrag op de Italiaanse wegen. Op een zekere leeftijd is de kampioen nog altijd tot grootse prestaties in staat, maar hij krijgt tegelijkertijd wel eens problemen met de recuperatie.

Maar dan blijkt alles te herzien: de Brit Simon Yates, tot dan toe heerser in de hoge ritten van de Giro, bezwijkt bij een meesterlijke solorush van Froome, onweerstaanbaar over berg en dal. Hij haalt het blijkbaar zonder te veel puffen en met een plots uitzicht op de eindzege. Moet ik Froome dan toch in de categorie der allergrootsten plaatsen?

JULI 2018

Nadat hij eerst bijna uitgesloten was vanwege de salbutamolaffaire, onderneemt Chris Froome dan toch een poging om zijn vijfde Ronde van Frankrijk te winnen, maar hij wordt afgeblokt door zijn ploegmaat en Welshman Geraint Thomas en door de Nederlander Tom Dumoulin.

SEPTEMBER 2018

Simon Yates wint de Vuelta. Dat betekent dat de drie grote ronden van dat jaar op het palmares van de Britten komen, met Froome in de Giro, Thomas in de Tour en nu dus Yates in de Vuelta. Voorheen, in 2017, was Froome al de laureaat van de Franse en de Spaanse topwedstrijd. Vijf op een rij dus. Een nieuw hoofdstuk in de wielergeschiedenis breekt aan, dat van Groot-Brittannië.

Wout van Aert, wereldkampioen veldrijden, verbreekt om dwingende redenen, eenzijdig zijn contract met Sniper Cycling, de organisatie van ex-renner Nick Nuyens die het team Veranda's Willems-Crelan beheert. Sniper Cycling betwist de opzeg bij de arbeidsrechtbank.

In het Oostenrijkse Innsbruck wordt Alejandro Valverde op 30 september wereldkampioen op de weg. Op 38-jarige leeftijd en na een even bewogen als schitterende loopbaan. Welkom bij de allergrootsten van de koers?

DECEMBER 2018

Enkele dagen nadat Sky Sports, sponsor van de rijkste wielerploeg aller tijden, stopt met steun aan het wielrennen, aan de ploeg en aan de Britse wielervederatie, neemt de carrière van Wout van Aert een belangrijke wending. Van Aert, sinds de breuk van Veranda's Willems-Crelan actief met privésponsors, tekent een contract bij de Nederlandse WorldTourploeg Jumbo-Visma. Vanaf maart 2019 wordt hij opgesteld in voorname eendagswedstrijden en wordt hij derde in de Italiaanse Strade Bianche en tweede in de E3 Binckbank Classic.

FEBRUARI 2019

Mathieu van der Poel wordt in het Deense Bogense voor de tweede keer in zijn loopbaan wereldkampioen veldrijden bij de elite. Het is zijn 32ste zege op 34 wedstrijden. Wout van Aert wordt tweede, wat hij, in een niet zo geslaagde campagne ("te veel miserie wegens miserie na contractbreuk") bij herhaling geweest is. Van der Poel stapt aansluitend over naar grote wegwedstrijden, in tegenstelling tot wat hij eerder aankondigde. Hij legt dus niet direct het hoofdaccent op het mountainbiken.

APRIL 2019

Philippe Gilbert triomfeert op 14 april op indrukwekkende wijze in Parijs-Roubaix. Nu moet hij enkel nog Milaan-Sanremo winnen om bij het selecte clubje te horen dat de vijf monumenten op de erelijst heeft staan. Ik denk na waar(naar) ik Gilbert in de wielergeschiedenis moet (ver)plaatsen.

16 april 2019. In het Mexicaanse Aquascalientes, op grote hoogte, wordt de Belgische tijdrijder Victor Campenaerts de nieuwe werelduurrecordhouder. Na een op zijn minst intensieve maar ook originele voorbereiding, rijdt hij 55 kilometer en 89 meter in 60 minuten. Te beantwoorden vraag: hoe lang blijven die cijfers op de tabellen staan?

19 april 2019. Patrick Sercu neemt afscheid van de wereld na een lange, slopende ziekte. Een groot kampioen en vooral een groot man is heengegaan.

21 april 2019. Mathieu van der Poel sluit een indrukwekkende klassieke campagne af met een triomf in de Amstel Gold Race, resultaat van een bijzonder autoritair optreden. Voordien had hij al Dwars door Vlaanderen en de Brabantse Pijl, zijn

hoofddoelen, gewonnen en was hij, na een spectaculaire val in de Ronde van Vlaanderen, alsnog als vierde geëindigd, na een duizelingwekkende achtervolging.

30 april 2019. Nadat eerder aangekondigd werd dat een Colombiaanse firma het team Sky al in 2019 zou sponsoren, wordt de ploeg van Chris Froome met onmiddellijke ingang overgenomen door het chemische bedrijf Ineos van de Britse miljardair Sir Jim Radcliffe.

MEI 2019

Na een rustperiode hervat Mathieu van der Poel de competitie in het mountainbiken. Hij wint in het Duitse Albstadt de shorttrackwedstrijd en wordt zo de eerste leider in het wereldbekerklassement. Als tweede in de eindstand heeft hij ook al zijn ticket voor de Olympische Spelen van 2020 beet. Van der Poel triomfeert later in de Wereldbekerwedstrijd mountainbiken in het Tsjechische Nove Mesto en plaatst zichzelf voor de verstikkende keuze: deelnemen aan het WK in die specialiteit of aan de regenboogstrijd op de weg.

JUNI 2019

De Ecuadoraan Richard Carapaz, 26 jaar, wint de Ronde van Italië. De verjonging van de top zet zich verder, de mondialisering ook.

Bij de verkenning van de 26 kilometer lange tijdrit Roanne-Roanne in de Dauphiné komt Chris Froome zwaar ten val, met verschillende breuken tot gevolg. Geen Tour dus. Die tijdrit wordt gewonnen door Wout van Aert, die straks ook de Tour zal rijden, en de vraag zal altijd blijven of hij ook zou getriomfeerd hebben met de Brit erbij. Tom Dumoulin, nog steeds afgeremd door een pijnlijke knie, gevolg van een val in de Ronde van Italië, geeft ook forfait voor de Tour. Rondewinnaar Geraint Thomas gaat in de Ronde van Zwitserland eveneens tegen de grond, maar kan zijn titel in Frankrijk toch verdedigen. Intussen snelt de Colombiaan Egan Bernal – nummer drie in het toptrio van Team Ineos – probleemloos naar de eindzege van de Ronde van Zwitserland.

JULI 2019

Na een uitbundige huldiging van Eddy Merckx, die vijftig jaar eerder zijn eerste Ronde van Frankrijk won, gaat bij massale belangstelling de Tour in Brussel van start. De Europese hoofdstad blijft achter met de overtuiging dat nooit of nooit een gewezen kampioen al die jaren na datum, nog zo'n erbetoon heeft gekregen.

Na enkele ritten lijkt het zowaar de Tour van Wout van Aert te worden. Na een bepalende rol gespeeld te hebben in het succesverhaal van zijn team Jumbo-Visma, triomfeert hij zowaar in een massaspurt en kijkt, na de ervaring in de Dauphiné, met heel veel ambitie uit naar de tijdrit, voorzien in Pau.

Maar dan slaat het noodlot toe. Tijdens de 13de rit, op een vrijdag en tegen het uurwerk verreden, neemt van Aert een bocht te scherp, haakt vast aan de nadar, valt zwaar en wordt met een ernstige beenverwonding afgevoerd. Na een tweede operatie blijkt dat hij niet voor december weer op de fiets kan. Veel veldrijden zit er niet meer in. Zet hij, in de hoop op een volledig herstel, dan maar definitief in op de weg?

Ondertussen wordt evenknie Mathieu van der Poel in het Tsjechische Brno Europees kampioen mountainbiken. Overal top dus die Nederlander: op de weg, in het veld en in dat mountainbiken. En toch zal hij eens moeten kiezen.

28 juli. Na een indrukwekkend verweer van gele trui Julian Alaphilippe, wint finaal de dan 22-jarige Colombiaan Egan Bernal een Tour waarin twee Alpenritten ontregeld geraken door het slechte weer. Ik kan met een gerust gemoed het schrijven van dit boek beëindigen. Het verhaal van een vorige generatie wordt afgesloten, een volgende generatie staat op. Ze vormen het eerste hoofdstuk van een nieuw naslagwerk.

AUGUSTUS 2019

De 19-jarige Remco Evenepoel wint op 5 augustus op een indrukwekkende manier de aartsmoeilijke Clásica San Sebastián. Twee dagen later overlijdt de 22-jarige Bjorg Lambrecht na een zware val in de Ronde van Polen. De dag nadien wordt Evenepoel in Alkmaar kampioen tijdrijden bij de elite. “Sterren voor een ster hierboven”, zegt hij, verwijzend naar zijn pas overleden generatiegenoot. Hoe dicht kunnen vreugde en verdriet bij mekaar liggen... En zeggen dat ik de titel van dit boek precies bij vreugde en verdriet in de koers had willen zoeken.

Belge

I. CHRONOLOGISCH

Ik wil van dit boek geen saaie opsomming maken van al de grote gebeurtenissen, waarmee sinds de eerste koers tot nu geschiedenis werd en nog wordt geschreven. Toch is het nodig een aantal evenementen op een rijtje te zetten, al was het maar om te leren hoezeer die wielersport geëvolueerd is en tegelijkertijd ook niet. De lijn van de traditie, van de legende, wordt nog altijd doorgetrokken. Dat houdt een risico in voor dit gedeelte van mijn boek. Het kan zijn dat, op het ogenblik dat het wordt gedrukt, er iets gebeurt dat weerklank krijgt in heel de wereld en dat ik het hier dus niet vermeld.

1868-1893: PREHISTORIE

*“De grootste uitvinding van
de mens is het wiel!”*

Er werden, eeuwen voor de moderne jaartelling, al afbeeldingen gemaakt van ronde schijven, dwars doorgezaagde boomstammen bijvoorbeeld, die onder andere gebruikt werden om transport van zware objecten te versnellen of te vergemakkelijken. In onze contreien werd daar zoveel later ook gewag van gemaakt door genieën als Leonardo Da Vinci, maar het echte fietsen komt pas ter sprake in de tweede helft van de 19de eeuw. Aan de basis daarvan lag, jaren eerder nog, baron Karl von Drais, een adellijke jonge Duitser uit het toenmalige Groothertogdom van Baden. Hij noemde zich, na er zes jaar voor gestudeerd te hebben, ‘uitvinder’ en kwam op 12 juni

1817 naar buiten met zijn laatste hersenspinsel: een tuig op twee wielen, verbonden door een simpele constructie, waarop de bediener ervan zittend benen en voeten kon gebruiken om zo verplaatsingen met een hogere snelheid te maken. Een horizontale dwarsligger, verticaal verbonden met het wiel, moest zorgen voor een zekere wendbaarheid.

Aan Drais' loopfiets – mettertijd de *draisienne* of *vélocipède* genoemd – was echter wel een nadeel verbonden: men moest onophoudelijk met de voeten op de grond trappen, wat over een zekere afstand pijnlijke gevolgen kon hebben. De zoon van ene Pierre Michaux, koetsenmaker in Parijs, zou daar (gecorrigeerd nog door papa) verandering in brengen, wat leidde tot de geboorte van de *bicycle*, met pedalen en al. Meteen gingen een aantal waaghalzen dromen van een nooit gezien avontuur: tegen mekaar uitkomen om te zien wie er het snelst kon rijden. Het broederpaar Olivier, steunpilaren van de invloedrijke Compagnie Parisienne, besloot een snelheidsrit in het park van Saint-Cloud bij Parijs te organiseren. Op 31 mei 1868 stonden, voor een talrijk opgekomen publiek, tien renners aan de start van een rit over 1200 meter. In de aankondigingen van het evenement werd zelfs een favoriet naar voren geschoven. Hoe men kon weten dat die *monsieur Drouet* de beste zou zijn, is moeilijk te raden, omdat er eerder geen competitie was geweest. Waarschijnlijk had Drouet zichzelf in voorafgaande gesprekken als de beste geprofileerd en wie te hoog met zichzelf oploopt, kan ook diep vallen. Drouet nam van bij het begin de leiding, maar moest uiteindelijk de Brit James Moore, die in Frankrijk woonde, laten voorgaan. Die man legde de afstand af in 3 minuten en 50 seconden, wat door een opgewonden menigte als een klein mirakel werd ervaren.

In sommige bronnen wordt betwist dat James Moore de allereerste winnaar van een wielersport werd. Op dezelfde dag werden immers twee wedstrijden georganiseerd en dat is niet verwonderlijk, want in het park van Saint-Cloud stonden ook paardenwedrennen op de agenda, meerdere per meeting (zoals nu nog altijd trouwens), en de bookmakers zullen er wel op aangedrongen hebben die rare mannen op die rare tuigen meer dan één keer de baan op te sturen om ook daar weddenschappen rond te organiseren. Daarbij was de eerste primus niet die Moore, maar wel een Fransman met een Italiaanse naam: Polonini. Dat Moore zoveel meer plaats veroverde in de geschiedenis zal ook wel komen door het feit dat hij zich later verder kon onderscheiden, in de langere wedstrijden, te beginnen met die eerste, georganiseerd op 7 november 1869 tussen Parijs en Rouen¹ over een

1 Om aan te tonen hoezeer de geschiedenis (zelfs de verste) van de wielersport nog leeft, deze voetnota: sportpoliticoog Pascal Delheye (Universiteit Gent) betwist dat de eerste wedstrijd die tussen Parijs en Rouen geweest is. Hij viste uit dat er op 26 maart 1869 al eens gekoerst werd van Veurne naar Adinkerke en terug, over een afstand van 10 kilometer. Winnaar werd ene Justin Vandermeeren, een schoenmaker uit het nabije Alveringe.